ג: כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

הרי עלי קן מיבעי ליה. דלרך נודכי נדבת עולת העוף לומר כלשון קן: **צפורי** מצורע קאמר. כלומר להתחייב בקרבן מצורע ולהביא תחתיו לפורים ולהלניכו לו לטהרתו ואפילו אין מצורע עובר לפניו דאי אפשר לליכא חד מצורע לטעון לפורים ולא נזירות ונם לצפורי שייכי שפיר גבי מצורע: **כגון** שהיה נזיר עובר לפניו. והיה סבור אפילו נזיר טמא לפניו ולהכי פריך ולדלמא לפורין דקאמר לפטור נזיר טמא העובר לפניו מקרבנותיו ומשני כגון שנזיר טהור עובר לפניו ויודע זה הנודר לטהור הוא וקאמר הרי עלי לפורים ואמרי קצה נימא דלפורים דקאמר היינו דאם יטמא זה הנזיר העובר לפניו שיביא תחתיו לפורים ואריך לחמוה ולומר כגון דאמר בלבו להיות שייך למצות נזירות דשייכא ביה ליפורים אם יטמא ועליל כי פריך ולדלמא לפורי מצורע קאמר לא מצי לשנויי כגון דאמר בלבו דדיבוריה מישתמע לפני[2] אלפורי מצורע עפי מנזירות משום דנזירות טריחא ליה ומיר עליה לקבל ועוד דלשון לפורים כתוכין אלא מצורע כדפרישית ולא אלא נזיר אלא תורים ואפי' קאמר בלבו אין כח במחשבת הלב להכריע דיבוריה לנזירות דאין זה פיו ולבו שוין אבל הכא אע"ג דנזירות חמיר עליה וטריחא ליה כיון דנזיר שהוא[3] עובר לפניו [1]אין סברא שיקבל עליו נזירות לפורים טמא שדבר זה אינו בעולם עדיין והדבר שקול לכך מהניא מחשבת הלב לומר דנזירות קביל עליה ומשיב שפיר פיו ולבו שוין וכן נעיל כי אמר אהא טפי משמע הלשון לנזירות ולומר כמוהו[4] לאלתר אע"ג דטריחא ליה ומיר עליה מלומר אהא תחתיו בקרבנותיו לאחר זמן כשיגלים והדבר שקול לך מחשבת הלב מכרעת הדיבור לנזירות והרי פיו ולבו שוין וקצה דהספר לא הזיר כאן כלל דקאמר בלבו לכן נראה לאהר"ף דאהיא תחתיו[5] אין סברא לומר דאם יטמא קאמר שיתחייב בלפורים דודאי והשתא טהור הוא ודבר זה לא בא לעולם כלל וא"כ סברא לומר דנזירות קביל עליה דדבר זה מבורר לפניו ויש בידו לקבל לאלתר אע"ג דחמיר וטריחא ליה ונעיל כי פריך ממצורע התם נמי הדבר מבורר לפניו דודאי יש מצורע בעולם הלריך לפרים: **מאי** ביניייהו. כלומר מאי ביניייהו בפי' דמתני' בין לר"ל בין לר' יוחנן אלינא דר"מ וא"ש דאינו דאיכא ביניייהו היכא דאמר לפורים סתמא קביל עליה[6] דלר"ל אלינא דר"מ מהא לחוד לא הוי נזיר אם לא הזיר גם סמוכין לשיער כדפירש ר"ל במילתיה לפורים סמוכין לשיער קביל עליה ולר' יוחנן דלא הזיר במילתיה סמוכין לשיער כשיקבל עליו לפורים סתמא בלא סמוכין לשיער הוי נזיר ועוד היא גופה מיקשי לר"ל למה ליה סמוכין לשיער בלפורים סתמא לחוד סגי לר"מ למיהוי נזיר שהרי מתניתין לר"מ לא הזיר אלא לפורין לחוד לכ"ע לפרס דלר"ל אלינא דר"מ בפי' דמתני' בין לר"ל בין לר' יוחנן אלינא דר"מ וא"ש דאינו דאיכא ביניייהו היכא דאמר לפורים סתמא קביל עליה[6] דלר"ל אלינא דר"מ מהא לחוד לא הוי נזיר אם לא הזיר גם סמוכין לשיער כדפירש ר"ל במילתיה לפורים סמוכין לשיער קביל עליה ולר' יוחנן דלא הזיר במילתיה סמוכין לשיער כשיקבל עליו לפורים סתמא בלא סמוכין לשיער הוי נזיר ועוד היא גופה מיקשי לר"ל למה ליה סמוכין לשיער בלפורים סתמא לחוד סגי לר"מ למיהוי נזיר שהרי מתניתין לר"מ לא הזיר אלא לפורין לחוד לכ"ע לפרס דלר"ל אלינא דר"מ בלפורין סתמא הוי נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא והא דנקט ר"ל במילתיה סמוכין לשיער להשמיענו דכי אמר לפורים סמוכין לשיער דבלא נזיר עובר לפניו נמי הוי נזיר בהכי וא"ת כיון דלר"ל כשיקבל לפורים סתמא לא הוי נזיר אם לא כשנזיר עובר לפניו אלינא דר"מ הוי ליה להש"ס להזיר נזיר עובר לפניו במילתיה דר"ל כמו במילתיה דרבי יוחנן וי"ל דלכך הזיר טפי במילתיה דר' יוחנן ממילתיה דר"ל משום דר' יוחנן פסיקא ליה לתא כשאמר לפורים הסמוכין לשיער עלי לא הוי אלא כשנזיר עובר לפניו ולר"ל הוי נזיר כשאמר לפרים הסמוכין לשיער אפילו אין נזיר עובר לפניו והשתא ניחא דפריך מאי ביניייהו דלכולהו אף בשלא הזיר לפורין סמוכין לשיער אלא לפורים סתמא הוי נזיר כי נזיר עובר לפניו ואי אין נזיר עובר בלפורים סתמא לחוד לא הוי נזיר לכולהו והשתא נמי ניחא דלר"ל בלפורים סתמא לא מיתייב משום דסמוכין לשיער בקרא דלא"כ לייחיב נמי כי אמר נזרין וטופרין דסמיכי טפי לשיער בקרא מלפורים. כך שיטת הר"ף ז"ל: הגה"ה **היכא** דאמר צפורים סמוכים לשיער קביל עליה.[7] ר"ל שקיבל עליו דבר הסמוך לפורים דהיינו גידול שיער[8] אבל כי אמר הרי עלי לפורים ולא אמר פורים סמוכים לשיער חיל עליה נזירות משום דמשמע שנדר דבר שיכול לבא לידי חיוב לפורים דהיינו נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא ומשום הכי לא מהני לשון נזירות כן נ"ל הגה"ה והר"ר שכתבו כתב שיטה זאת מאי ביניייהו כלומר מאי ביניייהו בפירוש דמתני' דודאי נראה ליה דר"ל לא קאמר אלינא דרבי מאיר דבלפורים סתמא מיתייב בנזיר דאיכא למיפרך כל הני פירכי דפריך לעיל לר' יוחנן וע"כ יפרש המשנה כמו ר' יוחנן דגם לא יוכל לפרס המשנה שאמר בפירוש לפורים הסמוכים לשיער עלי דהא מתני' סתמא קאמר לפורים עלי הילכך ע"כ כרבי יוחנן מפרש ובנזיר עובר לפניו והוא טהור וע"כ פריך מאי ביניייהו בפירוש דמתני' ונראה שנתכוון להכין כמו שפירשתי בתחילה: **האומר** ימין הרי זו שבועה. ימין שלא אוכל ככר זה וה"ה שמאל כדלקמן א[1] פירוש התפילין מדהזיר ימין תחילה: **מן** החרצנים ומן הגרעינים. אם לא קתני כדמוכח בגמרא: **וכל** דקדוקי נזירות עליו. משום דנזיר שמשון מותר ליטמא למתים קאמר הכא וכל דקדוקי נזירות עליו: כאילו אמר הריני נזיר בסתם: אמר קרא מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין למה לי תו למכתב מחרצנים ועד זג לומר שאם בא לפרש צריך לפרש הכל וכיון דקפיד קרא אחרצנים וזג ה"ה נמי אתגלחת וטומאה: ורבנן אמר קרא מיין ושכר יזיר. וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מיין ושכר למה לי לומר לך דאפי' נזיר מיין לחודיה הוי נזיר דיין ושכר חד הוא:

ורבנן סברי לא מתפים אינש במידי דסמיך ליה ר' יוחנן אמר דכ"ע לא מתפים אלא היינו טעמא דר"מ דחיישינן שמא צפורי נזיר טמא קיבל עליו מכדי חיישינן קאמר דלמא צפורי נדבה קיבל עליו א"כ הרי עלי קן מבעי ליה ודלמא הרי עלי צפורי מצורע קאמר כגון שהיה נזיר עובר לפניו ודלמא נזיר טמא ולפוטרו מן קרבנותיו קאמר כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו מאי ביניייהו איכא ביניייהו כגון דאמר ציפרין הסמוכין לשער עלי לר' יוחנן אע"ג דאמר הכי אי נזיר עובר לפניו אין אי לא לא לרשב"ל אע"ג דאין נזיר עובר לפניו מי איכא למ"ד לא מתפים אינש במילתא דסמיך ליה והתניא [6]האומר ימין הרי זו שבועה מ"ט לאו משום דכתי' [1]וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם אמרי לא משום דימין גופיה איקרי שבועה דתניא [8]מניין לאומר ימין שהיא שבועה שנאמר [2]נשבע ה' בימינו ומניין [3]לאומר שמאל שהיא שבועה שנאמר [2]ובזרוע עוזו: **מתני'** [2]הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: **גמ'** מתני' דלא כר' שמעון דתניא ר"ש אומר [3]אינו חייב עד שידור מכולם ורבנן אמרי [3]אפילו לא נזר אלא בחד מנהון הוי נזיר מ"ט דר"ש אמר קרא [3]מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג ורבנן מ"ט אמר קרא [4]מיין ושכר יזיר ור' שמעון נמי הכתיב מיין ושכר יזיר ההוא מיבעי ליה [5]לאסור יין מצוה כיין הרשות מאי היא [7]קדושתא ואבדלתא הרי

איכא ביניייהו כגון דאמר נפרין סמוכין לשיער. ר' יוחנן סבר אע"ג דאמר הכי לא מוכחא מילתא דלקבולי עליה נזירות הוא דקאמר אלא לקבל עליו לפרין סתם בלא נזירות אי לאו דנזיר עובר לפניו: **נרים לקיש.** כיון דאמר בהדי' לפורין סמוכין לשיער מוכחא מילתא דמשום נזירות קאמר ואף על גב דאין נזיר עובר לפניו דמיתפיס אינש בשיער דסמיך ליה וכמאן דאמר הרי עלי לגדל שיער דמי: **האומר ימין.** אלא אוכל ככר זה הרי זו שבועה: **מאי טעמא לאו משום דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם.** דקא מתפיס ימינו לישבע דסמיך ליה: (ג) ה"**נא.** ימין שאוכל ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי שנאמר נשבע ה' בימינו [1] בימינו אמר ונתפיס בשבועה: **שנאמר וזרוע עוזו.** מדכתיב ימינו וכתיב וזרוע עוזו אלמא דזרועו היינו שמאלו והכי נמי אמרי' בפרק קמא דתמכת ברכות (דף ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב וזרוע עוזו ואין עוזו אלא תפילין כו' ותפילין בשמאל קיימי: **מתני' אמר הריני נזיר מן החרגנים.** אי אמר הריני נזיר מן הזגין כו' הרי הוא כמי שאמר הריני נזיר סתם שמקבל עליו כל דקדוקי נזירות: **גמ' אפילו לא נזר אלא מאחד מהן.** אי מן חרגן אי מן זג הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: **מכל אשר יעשה.** [1]משמע שלריך שיהא נזיר מכל אשר יעשה שאינו נזיר אלא ש"ל נזיר מכולם: **אמר קרא מיין ושכר יזיר.** דמשמע דאפילו [1]אלא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולם: **לאסור יין מצוה כיין הרשות מאי היא קדושתא ואבדלתא.** [1]מי חיל עליה איסור נזירות: והרי

כאילו אמר הריני נזיר בסתם: אמר קרא מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין למה לי תו למכתב מחרצנים ועד זג לומר שאם בא לפרש צריך לפרש הכל וכיון דקפיד קרא אחרצנים וזג ה"ה נמי אתגלחת וטומאה: ורבנן אמר קרא מיין ושכר יזיר. וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין ושכר למה לי לומר לך דאפי' נזיר מיין לחודיה הוי נזיר דיין ושכר חד הוא:

עין משפט נר מצוה

מו א ב מיי' פ"ב מהל' שבועות הלכה ו סמג לאוין רמח טוש"ע יו"ד סימן רלו סעיף ח:

מז ג מיי' פ"ח מהל' נזירות הלכה ט:

יז ד מיי' פ"ז מהל' נזירות הלכה יא סמג לאוין רי:

מוסף רש"י

אינו חייב עד שידור מכולם. נכח מחח כגון דאמר הריני מיר סתם (לקמן יא:).

פי' הרא"ש

מכדי חיישי' קאמר ודלמא נדבה קבל עליו שנזיר להביא ב' תורים נדבה. (ה) לכאורה משמע צפורי ולא נזיר וק' כיון דחיישי' קאמר לחייב נמי בנזיר; מיהו איכא למימר כיון דהדבר שקול לא מחייב בנזיר דספק נזיר להקל. ומיהו קשה דמשמע דלא קשה ליה אלא משום דחיישינן קאמר אבל אי הוי ודאי ניחא ליה ואמאי אדרבה כ"ש דקשה טפי ואמאי הוי ודאי דלמא נדבה קאמ' הלכך נראה ל"ר דלמא צפורי נדבה קאמר ויביא מספק זה וזה כיון דחיישי' קאמר אבל אי ה"ה אמר ודאי לא הוה קשיא ליה שיביא שניהם וי"ל דעל כרחי' חיישי' דקאמר לאו משום ס' דאי אפשר לעשותו נזיר מס' ולהביא קרבנותיו לעזרה (ו) ומצי' כיוצא בזה חיישי' להקל דחשבי' ליה כודאי אבל לא לענין נזירות דספק נזירות להקל; א"כ הרי עלי קן מכבי ליה. שכן דרך הנודרים לומר וכנודרים הלך אחר לשון בני אדם; ודלמא צפורי מצורע קבל עליו לפטור מצורע שחייב להביא לטהרתו. לפי' קמא להתחייב ולפרושי רוקא צפורי מצורע. וק"ל אמאי שביק נזיר דקיימי' כזה ונקט ע"מ ליפרך דלמא לפטור נזיר טמא מצפורי' קאמר. ולהך פירוש דלהתחייב זה בזה קאמר איכא למימר דלא ניחא ליה למימר להתחייב שתים מתורת נזיר חדא להיותו נזיר דאמרי' צפורי נזיר טמא קבל עליו ועוד לפטור נזיר מקרבנותיו הלכך ניחא ליה למפרך מצפורי מצורע. ולפי' איכא למימר דניחא ליה טפי למימר' מצפורי מצורע שמביא ב' צפורים מנזיר שמביא תורים ובני יונה; וח"ל ליישני (ז) לי הכי בלבו. וי"ל דלא מהני כיון דצפורים משמע הכי והכי ולא מוכח טפי לנזיר: כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו. ואיהו לא כחייב להביא צפורים הלכך ע"כ ה"ק הרי עלי דבר שאם אטמא אתחייב להביא צפורים. וח"ל דלמא ה"ק הרי עלי לפטור זה מצפורים אם ישמא. וי"ל דבכי האי גוונא מהני אם אמר בלבו היה כך משום דיש לנו לפרש דבריו בענין זה שחייב עצמו ודאי מהשתא. ולא שקבל עליו דבר שאם יארע בסקרה שיתחייב הלכך לא פפרש דברי' אלא להיותו נזיר או לפטור מי שנתחייב כבר קרבנו. לר"ל אע"ג דאין נזיר עובר לפניו. דכיון דלרדיה אהני טעמא דסמוכים (הוא) [אף] דלא פי' בהדיא להיותו נזיר אם נע"ל. אם פי' בהדיא לא בעי נע"ל. אבל לר"י סמוכים לא מהני מידי הלכך בעי' לעולם נזיר עובר לפניו: האומר ימין היא שבועה. אם אמר ימין שלא אוכל דבר זה ואכלו לוקה. לאו משום דכתיב וירם ימינו וישבע. ומנין לשמאל שהיא שבועה דכתיב ובזרוע עוזו. ומדכתיב בימינו מכלל דבזרוע עוזו היינו שמאל ואמר נמי פ"ק דברכות מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב ובזרוע עוזו יתן וגו' ותפילין דשמאל הוי: הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה הרי זה נזיר. פי' אם הזיר בא' מכל אלו הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזיר עליו כאילו אמר הריני נזיר בסתם. ומשום רבעי למתני כתר הכי דנזיר עולם ונזיר שמשון אין כל ענין נזיר עליהם תנא הכא כל דקדוקי נזירות עליו: אינו חייב עד שידור מכולן. פי' עד שיאמר הרי' נזיר בסתם ואם בא

מסורת הש"ס

מ) [תוס' מדרים פ"מ], ב) לקמן יא:. נ) [נדרים ד.], ג) [לקמן יא:; נדרים ד.], ד) לקמן יא:; נדרים ד.], ה) לקמן ה. מל., ו) [לקמן לא.], ז) [ריקנא יקר], ח) ל"ל טהור.

תורה אור השלם

1. וְאֶשְׁמְעֵנוּ אֶת הָאִישׁ לְבַדּוֹ הָבְדִּים אֲשֶׁר נִמְעַל לְמִימִי הָיֹאר וְיָדַם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁבַּע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֲצִי וּבְכֹלוֹת נָפֶץ יַד עַם קֹדֶשׁ תְּכַלֶּינָה כֹּל אֵלֶּה: דניאל יב ז
2. נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם אֶתֵּן אֶת דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבָיִךְ וְאִם יִשְׁתּוּ בְנֵי נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ: ישעיהו סב ח
3. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצָנִים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ד
4. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וְיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ג

נוסחת הריב"ן

ג) [לא:]. ב) תיכות (דקן מסמע כו' נדבה כלל) ליתא בכ"י: ג) [נדרים ד.] ד) וכיון דכמיר טהור ותיכות ותרגלא כגון ליתא בכ"י: ה) מנין לאומר ימין: ו) כימינו וגו' בימינו: ז) תיכות (מסמע כו' אבר יעשה) ליתא בכ"י: ח) לא: ט) כלומר קפ"ד דהאי דאמר לאסור יין מצוה דקדושה ואבדלתא דאמר דכיכי חיל כו' ותיכת מי ליתא בכ"י:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ודלמא ומ"ש כמקומו הס"ד ואח"כ מ"ה כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו דלאו בר איתוי צפרים הוא כ"ל ד"ה: (ו) ד"ה מאי טעמא וכו' דסמיך ליה הס"ד ואח"כ מ"ה לאומר ימין שאוכל:

גליון הש"ם

גמ' לאסור יין מצוה כיין הרשות. עי' שבועות דף כה ע"א תוד"ה מומר:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) תוס' ד"ה האומר ימין וכו' וה"ה שמאל כדלקמן עכ"ל. נ"ב כתן הס"ד ואח"כ מה"ר אמרוש הייט שמאל דעתו פי' התפילין לי נמי מדהזכיר ימין תחלה עכ"ל וכ"ל תוס' מיהו:

הגהות התוספות

1. ל"ל מלריכות. 2. תיכת עפי מתקן. 3. ל"ל טהור. ותיכת שהוא מתקן. 4. ל"ל אהא כמוהו. 5. תיכות דאהיה תחתיו מתקנות. וא"ל דאין סברא כו'. 6. תיכות קביל עליה מתקנות. 7. תיכות קביל עליה מתקנות, וא"ל עלי. 8. עי' הגהות הב"ר על דיבור זה.

פי' הרא"ש (המשך)

להזכיר צריך שיזכיר כולם. ומיהו מודה ר"ש בהריני משלסל ומכלכל דהתם לא התיר כלום אע"ג דלשון גדל שער הן הוי כאילו אמר הריני כאותן שגדיל לגדל שער והוי

ה) מאי ל"ל לאמורה משמע דמקשה דילמא ליפורים קיבל עליו ולא נזיר. ו) מאי ל"ל אלא הי דאי נזיר ומיגיון וכו' דמקבי ליה סיודאי ומקשה דילמא ליפורים נדבה וכו' אבל לענין נזירות. ז) מאי ל"ל לפני ליה דקר אמר בלבו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com